

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення передумов для підвищення прожиткового мінімуму на рівень, не нижчий рівня фактичного прожиткового мінімуму (реєстр. № 2720-1 від 30 січня 2020 року)

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 19 лютого 2020 року (протокол № 21) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення передумов для підвищення прожиткового мінімуму на рівень, не нижчий рівня фактичного прожиткового мінімуму (реєстр. № 2720-1 від 30 січня 2020 року), поданий народними депутатами України Королевською Н.Ю. та іншими (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою завданням Законопроекту є удосконалення процедури встановлення та затвердження прожиткового мінімуму з метою досягнення його фактичного рівня, підвищення державних соціальних стандартів в Україні та стимулювання зростання заробітних плат і соціальних платежів, обмеження розміру заробітної плати високопосадовців у державному секторі, усунення розбіжностей в Законі України «Про освіту» стосовно розміру посадового окладу педагогічних працівників.

Для досягнення мети Законопроектом пропонується внесення змін до Кодексу законів про працю України, законів України «Про прожитковий мінімум» та «Про оплату праці» щодо встановлення, затвердження прожиткового мінімуму; підвищення прожиткового мінімуму на рівень, не нижчий рівня фактичного прожиткового мінімуму; встановлення розмірів посадових окладів не в залежності від прожиткового мінімуму, а від розміру мінімальної заробітної плати. Також Законопроектом вносяться зміни до законів України «Про позашкільну освіту», «Про дошкільну освіту», «Про освіту» щодо розміру посадових окладів педагогічним працівникам. Крім того, авторами Законопроекту пропонується обмеження розміру заробітної

плати у державному секторі.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

Основний Закон України, проголосивши Україну соціальною, правовою державою, визначив зміст і спрямованість діяльності держави, зокрема її обов'язок щодо утвердження, забезпечення і гарантування прав і свобод людини (статті 1, 3). Складовою цього обов'язку є забезпечення державою соціальної спрямованості економіки, створення умов та гарантування можливостей для громадян заробляти собі на життя працею і своєчасно одержувати винагороду за працю (частина четверта статті 13, частини перша, друга, сьома статті 43 Конституції України).

Конституційний Суд України в Рішенні від 29 січня 2008 року № 2-рп/2008 зазначив, що право заробляти собі на життя є невід'ємним від права на саме життя, оскільки останнє є реальним лише тоді, коли матеріально забезпечене (абзац другий підпункту 6.1.1 підпункту 6.1 пункту 6 мотивувальної частини).

До того ж, згідно з правовою позицією Конституційного Суду України, винагорода за виконану працівником роботу є джерелом його існування та має забезпечувати для нього достатній, гідний життєвий рівень. Це визначає обов'язок держави створювати належні умови для реалізації громадянами права на працю, оптимізації балансу інтересів сторін трудових відносин, зокрема, шляхом державного регулювання оплати праці (абзац шостий підпункту 2.2 пункту 2 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 5 жовтня 2013 року № 9-рп/2013).

Наведене узгоджується з одним із принципів здійснення трудових правовідносин – відплатність праці, який дістав відображення пункті 4 частини I Європейської соціальної хартії (переглянутої), за яким усі працівники мають право на справедливую винагороду, яка забезпечить достатній життєвий рівень.

При цьому, Конвенцією МОП про основні цілі та норми соціальної політики № 117 проголошено, що підвищення рівня життя розглядається як основна мета при плануванні економічного розвитку (стаття 2). Державами вживаються заходи для забезпечення незалежним виробникам і найманим працівникам умов, які, зокрема, забезпечать підтримання прожиткового мінімуму, що встановлюється шляхом офіційних досліджень життєвих умов, які проводяться після консультацій з представниками організацій роботодавців і працівників (частина перша статті 5).

Відповідно до статті 98 Кодексу законів про працю України оплата праці працівників установ і організацій, що фінансуються з бюджету, здійснюється на підставі законів та інших нормативно-правових актів України, генеральної, галузевих, регіональних угод, колективних договорів, у межах бюджетних асигнувань та позабюджетних доходів.

Основним Законом України (пункт 6 частини першої статті 92) передбачено, що засади регулювання праці визначаються виключно законами

України. Прийняття законів Конституція України відносить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85).

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення передумов для підвищення прожиткового мінімуму на рівень, не нижчий рівня фактичного прожиткового мінімуму (реєстр. № 2720-1 від 30 січня 2020 року), поданий народними депутатами України Королевською Н.Ю. та іншими, не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

 А.Є. КОСТИН